

2017. január

Jelenségnaptár

HOLDFÁZISOK

Január 5.	19:47 UT	első negyed
Január 12.	11:34 UT	telehold
Január 19.	22:13 UT	utolsó negyed
Január 28.	00:07 UT	újhold

A bolygók láthatósága

Merkúr: Január 1-jén háromnegyed órával kel a Nap előtt, már kereshető napkelte előtt a délkeleti látóhatár közelében. Láthatósága folyamatosan javul, 19-én van legnagyobb nyugati kitérésben, 24,1°-ra a Naptól. Ekkor másfél órával kel a Nap előtt. Ezután közeledik a Naphoz, láthatósága fokozatosan romlik. A hónap végén még mindig egy órával korábban kel, mint a Nap.

Vénusz: Az esti délnyugati égbolt ragyogó, fehér fényű égiteste. 12-én van legnagyobb keleti kitérésben, 47,1°-ra a Naptól. A hónap folyamán közel négy órával nyugszik a Nap után. Fényessége 4,4^m-ről 4,7^m-ra, átmérője 21,7"-ről 30,4"-re nő, fázisa 0,57-ről 0,40-ra csökken.

Mars: Előretartó mozgást végez az Aquarius, 19-étől a Pisces csillagképben. Késő este nyugszik, az esti órákban látható a délnyugati ég alján. Lassan halványodik, fényessége 0,9^m-ról 1,1^m-ra, látszó átmérője 5,7"-ről 5,1"-re csökken.

Jupiter: A Virgo közepén végzi előretartó, a hónap közepétől fokozatosan lassuló mozgását. Éjfél körül kel, az éjszaka második felében látható. Fényessége -2,0^m, átmérője 37".

Szaturnusz: Előretartó mozgást végez Ophiuchusban. Hajnalban kel, napkelte előtt látható alacsonyban a délkeleti égen. Fényessége 0,5^m, átmérője 15"-ről 16"-re nő.

Uránusz: Az éjszaka első felében figyelhető meg a Piscesben, éjfél körül nyugszik. Előretartó mozgása egyre gyorsabbá válik.

Neptunusz: Az esti órákban figyelhető meg, előretartó mozgást végez az Aquariusban.

Kaposvári Zoltán

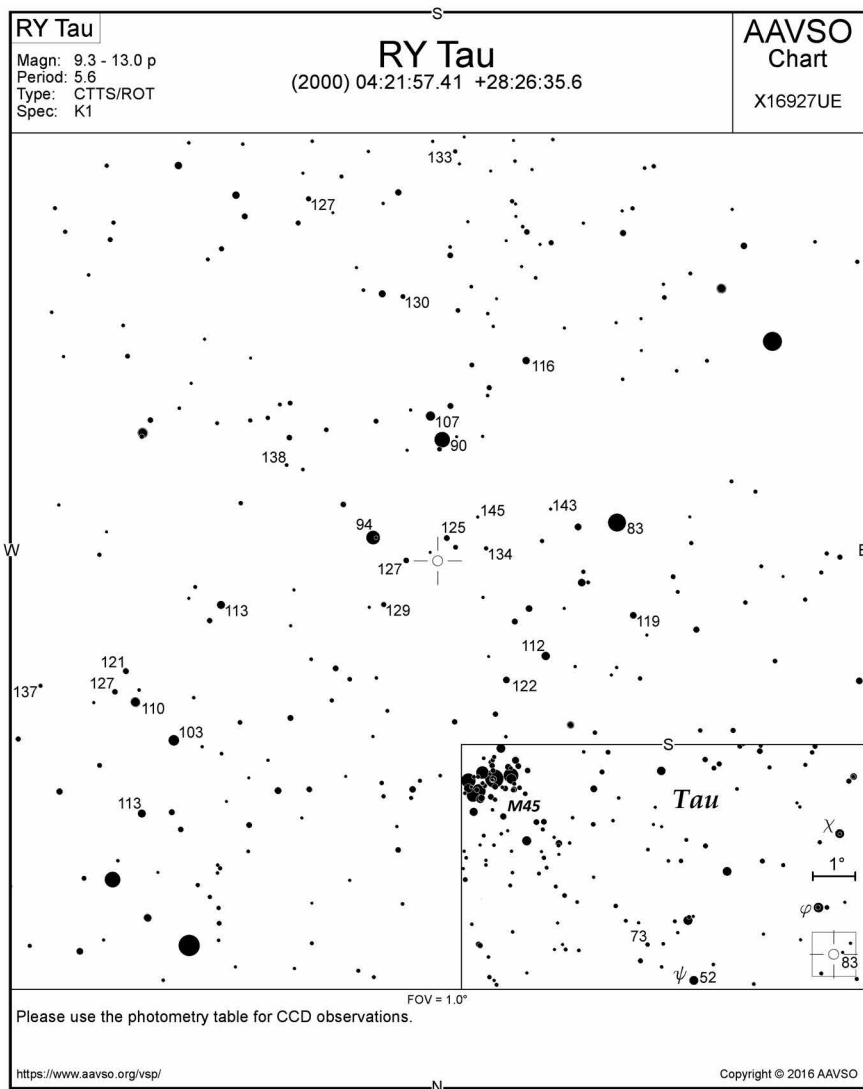
Vénusz-dichotómia és tündöklő esti láthatóság

Január folyamán a dichotómiába és maximális keleti kitérésbe érő bolygó igazán tündököl az esti égbolton. 12-én kerül a legnagyobb keleti kitérésbe, 47,1°-ra a Naptól. Dichotómiája 14-én következik be -4,4 magnitúdó, 25" és 0,50 fázis mellett. Ekkor három és negyed órával nyugszik a Nap után, napnyugtakor még 31°-kal tartózkodik a horizont fölött. A Schröter-effektus miatt a dichotómia a jelzettnél korábbra várható. Ha lehetőség adódik, érdemes január elejétől figyelni a bolygó fázisát. A fázisbecslést alkonyati vagy esti égen végezzük, hogy a terminátor menti leghalványabb régiók is előbukkanjanak az égi háttérből. Próbálkozzunk infravörös, sötét égen pedig ultraibolya szűrős felvételekkel is, amelyeken a felhőzet mintázatát örökíthetjük meg.

Kiss Áron Keve

A hónap változócsillaga: RY Tauri

A T Tauri típusú változók igen fiatal, kis tömegű csillagok. Rendszerint jól megfigyelhető világító és sötét molekulafelhőbe ágyazottan, illetve környezetében található, amelyből feltehetően keletkeztek is. A T Tauri típusú csillagok irreguláris változásokat mutatnak, mivel energiatermelésük még instabil. Színképük fényes emissziós és ún. tiltott vonalakat tartalmaz, amelyek csak extrém alacsony sűrűségek mellett jöhetnek létre, továbbá jellegzetes kékeltolódást mutat, ami heves anyagkiáramlásra utal. A 460 fényévre levő, mindössze félmillió éves

Ry Tauri a nagytávcsöves felvételek alapján egy mintegy háromnegyed fényév nagyságú porköd belsejében helyezkedik el. Körülötte egy kb. 70 CSE átmérőjű protoplanetáris korong található, amely feltehetően bolygócsirákat is tartalmaz. Megfigyelése ezért kiemelt jelentőségű, mivel példáján kereszt-

tül jól tanulmányozható a bolygó kialakulás folyamata. A csillag általában 9,5 és 11,5 magnitúdó között változtatja vizuális fényességét, néha meglepő gyorsasággal, így a téli éjszakák egyik kiváló kistávcsöves célpontja lehet.

Bagó Balázs